

Met twee gezinnen leven

Ongeliefd en verlaten, of.....?

Tehuis- en pleegkinderen

Omgaan met onzichtbare bindingen in het werken met tehuis- en pleegkinderen en de betekenis van supervisieopstellingen.

Auteur: G. Enamaria Weber-Boch

Ik werk sinds vele jaren diagnostisch en therapeutisch met tehuis- en pleegkinderen en heb regelmatig contact met hun ouders. Verder leid ik supervisieopstellingen met pedagogische en psychologische teams van jeugdzorginstellingen, waar de kinderen wonen.

De teams bestaan in de regel uit de opvoeders en begeleiders van de kinderen en jongeren, uit vakoverstijgende diensten, zoals pedagogisch leidinggevenden, tehuismanagers en speciale vakdiensten van de betreffende jeugdzorginstelling.

Wat betekent 'onzichtbare banden' in het werk met tehuis- en pleegkinderen?

Tehuis- en pleegkinderen zijn in eerste instantie alleen aan de buitenkant lid van een sociaal systeem, dus van een pleeggezin of een gezinshuis, waarin ze opgroeien en begeleid worden.

Tot hun oorsprongsfamilies hebben tehuis- en pleegkinderen een onzichtbare band, die diep en loyaal is en van waaruit hun onbewust gedrag bepaald wordt.

De geschiedenis en de thema's van de oorsprongsfamilies werken in de ziel van een uithuisgeplaatst kind door. Lange tijd blijven uithuisgeplaatste kinderen (tehuis- en pleegkinderen) geconfronteerd met oude gevoelstoestanden, gewoontes en overtuigingspatronen vanuit hun gezinnen van oorsprong.

De overtuigingspatronen blijven op een magische manier aan hun zienswijze op het leven plakken. En deze zienswijze werkt vaak beperkend in het bijzonder t.a.v. het actuele beleven van de relaties met en in de sociale families (pleegfamilies).

Soms volgen tehuis- en pleegkinderen het lotsverbonden voorbeeld van hun ouders. Of van een ander persoon uit hun oorsprongsfamilie die dichtbij hen stond.

Onbewust nemen zij dan een vreemd lot over vanuit een houding: 'Liever lijd ik dan jij.'

Ze doen er onbewust moeite voor vanuit de liefde van het kind de geliefde persoon te ontlasten.

Maar vaak zijn de kinderen ook kwaad op hun ouders omdat hen heel verschillende vormen van geweld en misbruik door de ouders zijn aangedaan. Daardoor zijn hun levenskracht en hun relatievaardigheden geblokkeerd en zij lijden aan verschillende symptomen, zowel op het nivo van het lichaam, de ziel en het verstand.

Kinderen kunnen zich alleen van deze krachtroevende, onzichtbare bindingen losmaken, wanneer pleegouders en andere opvoeders deze systemische dynamieken kunnen waarnemen en erkennen. En waarbij zij ondanks alles de oorsprongsfamilie van het kind kunnen achten en bij het pedagogische werk betrekken. Alleen zo wordt het mogelijk losmakende krachten bij het kind alsook bij zijn ouders wakker te maken en beperkingen te overwinnen.

De onzichtbare bindingen van een tehuis- en pleegkind bestaan in negatieve zin uit:

1. innerlijke ge- en verboden
2. niet verderbrengende kleinerende boodschappen van de ouders aan het kind, die in hun gedachten zijn opgeslagen
3. gevoelens van verlatenheid, angsten, woede en wrok.

Alles wat tehuis en pleegkinderen in hun families van oorsprong doorleefd en doorstaan hebben, is in hun bewustzijn en in hun herinnering opgeslagen.

Zij geloven dat met henzelf iets niet klopt, dat ze slecht zijn en niet de moeite waard. In hun families is het een en ander misgegaan, waardoor zij vaak de familie moesten verlaten. Het tehuis- en pleegkind heeft dus het sociale leven en het geweten van zijn oorsprongsfamilie met alle normen en waarden verinnerlijkt. Het kind denkt dat dat liefde is, wat het in zijn oorsprongsfamilie heeft ervaren –ook wanneer dat mishandeling / misbruik, kleinering en minachting is.

Aan de ene kant bestaat het basis levensgevoel van tehuis en pleegkinderen uit twijfels over zichzelf, aanklachten aan zichzelf, schaamte een een laag gevoel van eigenwaarde. Het is doortrokken van angsten, woede, wantrouwen en zorgen – door het gevoel slecht, fout en niet de moeite waard te zijn. Dit deel van het kind voelt zich onbelangrijk en tekortschieten en heeft weinig levensmoed. Aan de andere kant leiden juist de beleefde negatieve relatie-ervaringen in de oorsprongsfamilie tot een overlevingskracht zoals zo eigen is aan tehuis- en pleegkinderen.

Dat betekent dat dat deel van de persoonlijkheid van het tehuis- en pleegkind dat geconcentreerd is op het hier en nu, zich graag inlaat met sociale opvoeders, omdat het voelt dat het hen daarmee goed gaat. Dit gedeelte richt zich op het leven, is moedig en volgt de oorspronkelijke beweging van het leven, de toewending naar de liefde en het leven.

Dit deel is speels, nieuwsgierig, oorspronkelijk en echt kind.

Hij kan blij zijn, kan zich verwonderen en verbazen, staat open voor nieuwe ideeën en kan emotioneel op de opvoeders ingaan.

De onzichtbare binding van de tehuis- en pleegkinderen is meestal doordrenkt van zogenaamde negatieve denk- en geloofspatronen, van de geboden, begrenzingen, kleineringen en vaak rigide regels in de oorsprongsfamilie. Er is sprake van een niet achten van de generatiegrenzen; van een kinderlijke aanmatiging tegenover volwassenen. Hierbij zit het kind vast in een basisgevoel verlaten en ongeliefd te zijn. Het kind voelt zich slachtoffer en blijft op deze wijze emotioneel gevangen in zijn verleden.

Tot vreugde, kinderlijke nieuwsgierigheid en luchtigheid van het leven, hebben zij weinig toegang.

Met het basisgevoel van het verlaten, mishandelde en aanmatigende kind, neemt het pleegkind de realiteit alleen waar door de bril van zijn achterliggende ervaringen.

Het kind projecteert zijn ervaringen op de opvoeders, waarin het hen vaak als ‘slechte ouders’ ziet.

De kinderen gaan ervanuit dat de opvoeders dezelfde machtsverhoudingen en gedragingen hebben als die zij ervaren hebben in hun oorsprongsfamilies.

Met deze veronderstellingen ten opzichte van zijn sociale opvoeders vertelt het tehuis- en pleegkind zijn geschiedenis.

Om op een oplossende manier met de onzichtbare bindingen van tehuis- en pleegkinderen om te kunnen gaan, behoren mijns inziens vier wezenlijke aspecten in de basishouding aanwezig te zijn:

1. De niet oordelende houding ten opzichte van de ouders en herkomstfamilie van de kinderen door de opvoeders.
2. Een ordenende structuur, bescherming, geborgenheid, richting en liefde voor het kind
3. Het erkennen en benoemen van de onbewuste bindingsdynamiek
4. Contact en communicatie met het verlaten, ongeliefde en aanmatigende kind

1. Wat betekent een ‘niet oordelende houding ten opzichte van de ouders en herkomstfamilie?’

Het betekent dat de sociale opvoeders afzien van macht en controle. Ze onthouden zich van welke veroordeling en verontwaardiging dan ook ten opzichte van de levenswandel van de ouders, die hun kind hebben afgegeven.

Dat wil zeggen, ze erkennen de 'afstaande' ouders, zoals zij zijn en zoals deze hun ouderschap kunnen invullen.

Ze vertrouwen hen hun ouderschap toe en bieden bij ouder-kind bezoeken –bijvoorbeeld- ter bescherming van het kind een ondersteunend kader.

Dàt is voor de opvoeders, het afzien van zich de 'betere ouder' voelen. Het is de basale erkenning van de oorsprongsouders als samenwerkingspartner. Het is de achting van het biologische ouderschap, waarin de opvoeders de tweede plaats innemen, ondanks dat hun relatie tot het kind in zijn kwaliteit vaak bevorderlijker voor het kind is, dan de relatie die de biologische ouders kunnen aanbieden.

Voor pleeg- en gezinshuisouders is het toegroeien naar deze vorm van een neutrale en meevoelende acceptatie en afstand in de opvoeding verbonden met een eigen proces.

Verbonden met een overwinning van de eigen begrenzing en de eigen schaduwdeelen door zelfreflectie.

2. Wat betekent 'een ordenende structuur, bescherming, geborgenheid, richting en liefde voor het kind'?

Sociale ouders moeten voorwaarden kunnen scheppen voor geordende generatiegrenzen, die emotionele veiligheid en het kind-zijn mogelijk maken. Dat betekent dat sociale ouders in staat moeten zijn om emotioneel voor zichzelf te kunnen zorgen. Dat zij als partners een levendige en flexibele uitwisseling hebben. En dat zij het opgenomen kind met een open en vriendelijke basishouding bejegenen, zonder afhankelijk te zijn van bevestigingen door het kind.

Alleen al deze houding geeft opgenomen kinderen zekerheid en houvast. De kinderen voelen direct of de volwassene in zichzelf rust heeft en innerlijk zeker is. Van deze volwassenen accepteren zij grenzen. Zij voelen aan dat de volwassene een waardige volwassen kracht heeft en voelen dat zij door de volwassenen worden aangenomen. Zij bemerken de onpartijdige liefde en zij erkennen dat zij de waardigheid van het kind mogen hebben.

De basishouding, zoals beschreven onder 1 en 2 zijn een veilige basis om tehuis- en pleegkinderen een niet oordelende richting te geven. Dit biedt de basis zodat het kind zich met zijn specifieke situatie kan verhouden op zo'n manier dat het realistisch is en losmakend.

3. Wat betekent "het erkennen en benoemen van onbewuste bindingsdynamiek?"

Het ordenende kader in het sociale systeem is één ding en hij zou zonder leven en liefde zijn, hij zou nutteloos zijn, zou het tehuis- en pleegkind niet de mogelijkheid hebben om nieuwe en andersoortige relaties met de sociale opvoeders te ontwikkelen.

Een opgenomen kind heeft dus in de sociale context een emotioneel klimaat nodig, waarin het zijn natuurlijk oorspronkelijke impuls, namelijk lief te hebben en op volwassenen af te stappen, kan leven en tot uitdrukking kan brengen.

Vooreerst zou het opgenomen kind dit op een voor hem bekende manier doen, met alle grensoverschrijdingen en aanmatigheden. Daarop opvoedend bestraffend te reageren, zou tot grote spanningen en misverstanden leiden en zou de zaak niet dienen.

Maar wanneer sociale opvoeders achter het angstige en agressieve en aanmatigende gedrag van het kind, zijn emotionele binding met het oorsprongssysteem, met de ouders of één ouderdeel zouden erkennen en in de juiste maat zouden kunnen benoemen, zonder het kind zijn waardigheid te ontnemen, zouden zij het hart van het kind winnen en dàt van zijn familie van oorsprong. Op deze manier zou zich het tehuis en pleegkind ten opzichte van de sociale opvoeders kunnen openen. Het zou zien dat het gezien wordt, erkend en begrepen. Het zou zich niet moeten verdedigen en rechtvaardigen, het zou zich kunnen laten aanraken. En deze aanraking zou iets goeds teweeg brengen omdat men de kern van het kind zou kunnen zien en herkennen.

4. Wat betekent 'contact en communicatie met het verlaten, ongeliefde en aanmatigende kind'?

Sociale opvoeders komen alleen dan in contact en in communicatie met dat gedeelte van het kind dat zich verlaten, eenzaam en ongeliefd voelt, wanneer zij de relatie in plaats van de opvoeding op de voorgrond van hun alledaagse gezinsleven en /of beroepsleven zetten.

De neutrale grondhouding (pt. 1), het geordende kader in verbinding met een emotionele openheid (pt.2) en tenslotte het erkennen van de onzichtbare bindingsdynamiek (pt 3) vormen daarvoor de voorwaarden.

Het opgenomen kind voelt dat hij zich met zijn boosheid, zijn angst, zijn innerlijke verlatenheid en eenzaamheid aan de sociale opvoeders kan laten zien. Wanneer zij zich onthouden van veroordeling van zijn oorspronkelijke familie.

Dan gaat het kind ermee beginnen om over zijn oorsprongsfamilie te vertellen. Daardoor gaat het zijn boosheid, zijn woede en de thema's uit zijn verleden naar de tegenwoordige tijd verschuiven.

Emotionele spagaat

Een opgenomen kind bevindt zich in een emotionele spagaat.

Het vertelt zogezegd "zwart-wit", dat wil zeggen de oorsprongsouders worden of geïdealiseerd of verguisd. Wanneer de ervaringen, de onzichtbare bindingen van het opgenomen kind sterk belastend zijn, dan gaat het volgens onze ervaringen de ouders eerder idealiseren of er helemaal niet over praten.

Tehuis- en pleegkinderen die over hun verwaarlozings- en mishandelingservaringen realistisch kunnen vertellen, hebben daarvoor meestal de onuitgesproken toestemming van de ouders. Zulke ouders nemen in beginsel de verantwoordelijkheid voor hun daden op zich.

Wanneer een sociale opvoeder zich emotioneel geraakt voelt of partij trekt naar aanleiding van het verhaal van het kind, bijvoorbeeld doordat zij het gedrag van de familie van oorsprong erg vindt of bekritiseert, blokkeert hij/zij dat kind in een belangrijk proces.

Namelijk in het proces zich met zijn specifieke situatie te verhouden en deze emotioneel te verwerken. In communicatie komen met het ongeliefde, verlaten aanmatigende kind betekent het kind -zonder voorbehoud- aan zijn lot en zijn ouders toe te vertrouwen.

Een opgenomen kind zal zich door zijn sociale opvoeder goed gezien en gedragen voelen, wanneer deze in staat is de liefde van het kind achter diens gedrag te erkennen, te herkennen en te benoemen.

Wanneer het kind kan voelen dat de sociale opvoeder zijn eenzaamheid, zijn vrees, zijn agressie -niet oordelend- kan waarnemen. Op deze wijze gaat een opvoeder het contact tot het emotioneel gebonden deel van de persoonlijkheid van het kind vinden en het kind gaat vertrouwen hebben.

Lukt het om met dit (ge)deel(te) van het opgenomen kind te communiceren, dan gaat het ook lukken om eigenwaarde versterkende boodschappen over te brengen, die zijn ziel bereiken en daarmee belangrijke correctie-ervaringen mogelijk maken. Dit zijn allemaal voorwaarden voor een tehuis- en pleegkind om zich van voorgaande negatieve ervaringen en emotionele wonden los te maken en zich in steeds sterkere mate op het hier en nu te richten.

En daarmee het toestemmende oorspronkelijk liefhebbende deel van zijn persoonlijkheid sterker te maken. Worden de ouders van een tehuis- en pleegkind geacht en in dit proces cooperatief ingebonden, geven zij -volgens mijn ervaringen- over het algemeen toestemming voor een losmakende ontwikkeling van hun kind.

Wanneer een losmakend proces op de beschreven manier lukt, mag een tehuis- en pleegkind van zijn oorsprongsfamilie nemen wat sterker maakt. Het kan dat loslaten wat zwakker maakt, het kan van de sociale opvoeders nemen wat de eigen ouders hem niet kunnen geven.

Deel II

Supervisieopstellingen volgens de methode van de familieopstellingen in het werk met tehuis en pleegkinderen laten het onbewuste binnen relatie-dynamieken in gezinnen zien. Pleegouders en sociale opvoeders kunnen met deze methode oplossingen vinden voor opvoedingsproblemen met opgenomen kinderen.

Ze kunnen de zielsverbondenheid van het pleegkind, zijn blinde liefde voor zijn familie van oorsprong erkennen. Supervisieopstellingen geven sociale opvoeders ingangen en impulsen over hoeveel nabijheid en afstand in acht genomen kan worden....

1. tussen oorsprongsgezin en pleeggezin
2. tussen het kind en zijn gezin van herkomst
3. tussen het kind en zijn pleeggezin / gezinshuis.

In supervisieopstelling is het mogelijk voor het pleegkind en zijn beide families een energetisch veld op te bouwen,....

1 doordat bejegening en opening van het hart door een wederzijdse waardering en achting binnen beide familiesystemen kan ontstaan,

2 wanneer de onzichtbare binding van het kind erkend en benoemd kan worden,

3 doordat het soms lukt systemische verstrikkingen door oplossende rituelen en helende woorden in waardigheid los te maken.

Supervisieopstellingen geven impulsen voor oplossingsrichtingen ten behoeve van pedagogische interventies met het pleegkind en ondersteunen zo het leven van alledag.

Voorbeeld Thomas:

Achtergrond informatie

Thomas ouders zijn gescheiden, zijn moeder is ondergedoken. Dat wil zeggen: zij heeft geen vaste woon- en verblijfplaats meer. Zijn vader is alcoholverslaafd en heeft geen vast werk. Totdat hij in een pleeggezin werd geplaatst, leefde de 9-jarige Thomas bij zijn vader. Sindsdien hij bij het pleeggezin woont, bezoekt Thomas zijn vader 1x per maand. Met zijn moeder heeft hij al heel lang geen contact meer.

Symptomen

Thomas is ongeconcentreerd, onrustig en duidelijk geestelijk en lichamelijk in zijn ontwikkeling vertraagd. Tot zijn pleegouders houdt hij emotioneel afstand.

Na de maandelijkse bezoeken aan zijn vader laat Thomas in het pleeggezin een bijzonder sterk controle-gedrag zien. Hij matigt zich zorgzaamheid aan die niet bij hem hoort en vertoont niet leeftijd adequaat gedrag.

De supervisie-opstelling laat een zware en moeilijke vader-zoon dynamiek zien. Thomas representant wil de representant van zijn vader iets zwaars afnemen. De representant van de vader uit een grote innerlijke vereenzaming. De innerlijke zwaarte van de vader maakt de representant van Thomas handelingsonbekwaam.

In de opstelling is het niet mogelijk de vader de ouderverantwoordelijkheid toe te vertrouwen, omdat zijn representant aan de innerlijke zwaarte dreigt stuk te gaan. De representant van Thomas uit dat hij voor de vader vreugde, houvast en emotionele warmte betekent.

De representant van vader neemt de hulp van zijn zoon graag aan en uit dat Thomas voor hem een reddingsanker is. In de opstelling wordt duidelijk dat voor Thomas de niet-oordelende houding van de pleegouders van buitengewoon grote betekenis en belang is. Zijn positie in het pleeggezin verslechterd, wanneer de pleegouders op de belastte vader-zoon dynamiek verwijtend en verontwaardigd kijken.

Een dergelijke zienswijze maakt zijn representant eenzaam. Zijn situatie binnen het pleeggezin wordt beter wanneer de representanten van de pleegouders zijn inzet voor zijn vader met begrip tegemoet treden. Ze achten en accepteren zijn systemische gebondenheid. Dat maakt het voor de representant van de jongen mogelijk om meer op het leven in het pleeggezin in te gaan. Dat komt binnen de opstelling heel goed tot uitdrukking. Zijn

representant kan nu meer nabijheid tot het pleeggezin hebben. De emotionele afstand vermindert en daarmee ook zijn emotionele eenzaamheid.

Hypotheses

Thomas is een jongen, die door een emotionele handicap bedreigd wordt. Zijn kinderlijke en blinde liefde voor de vader is voor Thomas enerzijds belastend en bedrukkend, aan de andere kant wint hij daaruit ook kracht. Thomas psycho-sociale en systemische situatie maakt duidelijk dat hij op zijn pleegouders een groot appel doet. Want Thomas kan maar beperkt nemen en de relatie uitwisseling met de pleegouders wordt steeds weer overschaduwd door zijn belastende kinderlijke liefde voor zijn vader.

Voor beeld Marie en Swen

Achtergrondinformatie

Broer en zus Marie (13 jaar) en Swen (8jaar) wonen nog maar kort in een pleeggezin, die zelf geen eigen kinderen hebben. Zij zijn daar gaan wonen na de dood van moeder, die bij een auto-ongeluk om het leven kwam.

De vader van de beide kinderen is het met deze plaatsing eens en ziet zijn kinderen eens in de 14 dagen.

Symptomen

Marie is lichamelijk licht vertraagd in haar ontwikkeling en heeft geestelijk zeer duidelijk een ontwikkelingsachterstand. Ze lijdt aan slaapstoornissen en aan nachtmerries en is snel bang. Marie neigt er naar zich terug te trekken en zich af te schermen. Ze bijt op haar nagels.

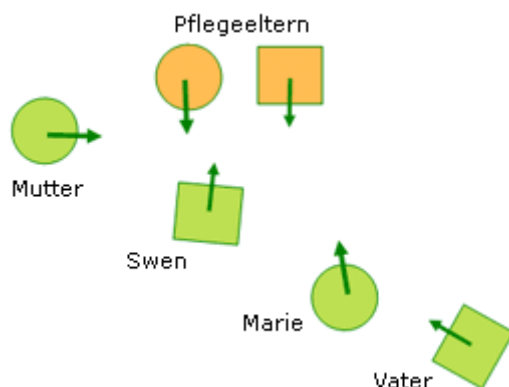
Soms poept Marie in haar broek.

Swen is motorisch onrustig. Hij plast zowel 's nachts als overdag nog wel eens in zijn broek.

In de familieopstelling werden door de pleegmoeder representanten opgesteld voor de beide kinderen, voor hun ouders en voor de pleegouders in relatie tot elkaar.

De vraagstelling van de opstelling is: waar is een goede plaats voor Marie en Swen en wat hebben beide kinderen nodig aan rouwverwerking, zodat ze goed kunnen (op)groeien en zich kunnen ontwikkelen?

Aanvangsbeeld

Op de plaats van Marie is onzekerheid. De representant voelt zich niet goed en voelt zich niet goed gezien.

Op de plaats van Swen is er een eerst nog niet goed in te schatten gelach, waar de pleegmoeder mee instemt. Op de plaats van vader uit zijn representant onzekerheid in relatie tot het leven. Op de plaats van de gestorven moeder uit haar representant een gevoel van losgelaten-zijn, van vriendelijkheid en er-niet-meer-bij-zijn.

Op de plaats van de pleegouders laten de representanten zien dat de pleegmoeder zich overwegend door de kinderen opgeëist en aangesproken voelt.

Door pleegvader en pleegmoeder van plaats te verwisselen, krijgt de pleegvader rechts naast de pleegmoeder meer betekenis en stabiliseert het pleeggezinsysteem zich. Maries representante uit dan haar verdriet en behoefte. Swens representant laat merken dat hij iets in de relatie met de pleegouders verlangt, maar het is niet duidelijk wat dat is. In een volgend opstellingsbeeld wordt nu Maries representante met nog meer afstand tot de pleegouders en haar broer Swen opgesteld.

Bij de representant van Swen bewerkstelligt dat meer ernst en meer contact met zichzelf. Op de plaats van de overleden moeder uit haar representant dat zij niet losgelaten wordt door haar kinderen en zij wenst dat dat wel gebeuren zal.

Maries representant reageert daarop door heftig te huilen en zij kan niet naar haar overleden moeder kijken, omdat zij bang is door pijn/verdriet overmand te worden. De representant van de pleegmoeder uit een lichte machteloosheid en wordt nu tegenover de moeder geplaatst.

Ontmoetingsritueel tussen de overleden moeder en de pleegmoeder

De moeder uit goede gevoelens over de pleegmoeder en de pleegmoeder kan tegen haar zeggen: "Ik doe het graag voor jou. Het leven met de kinderen maakt mijn leven voller." De representant van moeder uit spontaan diepe dankbaarheid ten opzichte van de pleegmoeder en vindt, dat de kinderen bij haar in goede handen zijn en verzorgd en beschermd.

Na dit ritueel uit de representant van Marie, dat ze nu kan kijken en ook minder verdrietig is. Ze zegt ook dat ze zich nu aan haar pleegmoeder zou willen toevertrouwen.

Ontmoetingsritueel tussen Marie en pleegmoeder

Ze staan tegenover elkaar en kijken elkaar aan. De representant van de pleegmoeder zegt tegen de representant van Marie: "Lieve Marie, ik kijk vriendelijk naar jou en je moeder en aan mij kan je je verdriet laten zien, wanneer je dat wilt en ik geef je daarvoor alle tijd, lieve Marie."

Bij Maries representant is nu opluchting te bespeuren.

Swens representant is daarna stiller en ernstiger en richt zich meer tot de pleegouders.

Ontmoetingsritueel tussen Swen en pleegmoeder

De representant van pleegmoeder zegt tegen de representant van Swen: "Lieve Swen, ik kijk vriendelijk naar jou en je moeder." Swens representant wordt een beetje verdrietig.

Pleegmoeder zegt verder: "Lieve Swen, ik deel vreugde en verdriet met jou, beide is okay." Swens representant ademt hoorbaar door en het gaat hem nu beter.

De representant van pleegvader uit over deze ontwikkeling tevredenheid en ontspanning.

De representant van de overleden moeder uit welwillendheid en vertrouwd erop dat haar kinderen zo op de goede weg zijn.

Ontmoetingsritueel tussen de overleden moeder en de pleegvader

De representant van moeder buigt licht voor de representant van pleegvader en zegt tegen hem: "Ik vertrouw je graag mijn kinderen toe." De pleegvader antwoord: "Ik zal het beste van mijzelf geven en doe het graag."

Daardoor komt er een beweging van Maries representant naar de representant van pleegvader.

Ontmoetingsritueel tussen Marie en de pleegvader

De representant van pleegvader voelde zich zeer welwillend ten opzichte van Marie. Maries representant spreekt in dit verband van een innerlijke rust en een heilzaam klimaat, waarin ze leeft. De wens van de pleegouders meer emotioneel contact te hebben, ervaart Maries representante als "overvragen".

De representant van pleegvader zegt tegen Maries representant: "Lieve Marie, ik geef je ruimte en tijd en ik ben er voor je, wanneer je me nodig hebt." Maries representant reageert daar zichtbaar goed op.

Ontmoetingsritueel tussen Swen en pleegvader

Er ontstaat contact tussen Swens representant en die van pleegvader. Swens representant heeft echter problemen om het contact vast te houden.

Hij voelt zich door de wankelende positie van zijn vader in het contact met pleegvader onzeker. Swens representant wordt nu naast de representant van vader geplaatst. De representant van vader wankelt en Swens representant heeft de neiging hem vast te houden. Oogcontact komt niet tot stand. Herkenbaar wordt, dat Swens representant eisen aan zijn vader stelt, die deze niet vervullen kan. Swens representant wordt nu weer teruggezet op de plaats tegenover zijn pleegouders. Tussen de beide ouderparen wordt een grotere ruimtelijke afstand gecreëerd.

Nu ontstaat een nieuwe beweging tussen Swen en de pleegvader

Er ontstaat een lang oogcontact. De pleegvader is open voor de jongen en voor een persoonlijk contact.

Hij zegt: "Lieve Swen, ik ben er graag voor je." Nu ademt Swens representant door en het vergaat hem goed. Zijn representant buigt voor de pleegvader en zegt: "Ik neem het graag van je, het vergaat me daarmee goed." De pleegvader zegt hem nog: "Lieve Swen, je mag me alles tonen, je vreugde en je verdriet, ik hou stand."

Er ontstaat nog meer opluchting en ernst bij Swens representant. Maries representant heeft nu minder afstand nodig tot het pleeggezin en haar broer, omdat zij eveneens Swens verdriet en zijn thema's kan aanvaarden.

Alle deelnemers vergaat het nu goed. De situatie heeft nu de zegen en instemming van de vader en de dode moeder. Het ontlast beide ouders, dat het de beide kinderen goed gaat.

Hypothesen

Voor beide kinderen is het verdriet om de jong gestorven moeder een indringend thema, dat nog lang niet verwerkt is. Hier zijn de pleegouders zowel pedagogisch als menselijk gezien nodig. Toch is in dit systeem al veel in beweging, zowel op individueel als systeemgebied en het geeft al kanalen en openingen, dat de kinderen hun verdriet laten zien en zich daarmee aan hun pleegouders toevertrouwen. Beide kinderen voelen zich thuis in de pleegfamilie, ze komen er steeds meer aan.

Ervaringsgegevens

In mijn opstellingen werk heb ik gezien, dat gezinshuis- en pleegkinderen, de kinderlijk belaste liefde voor hun ouders in de loop van de jaren eerder konden overwinnen, wanneer de opvoeders tegenover de ouders een neutrale en menselijke begripvolle houding konden aannemen en in die zin de kinderen hielpen met hun socialisatie.

Als jongvolwassenen hebben ze zich ten opzichte van hun ouders een heldere, duidelijke en zelfwaarderende plek verworven. Ze hebben minder last van angst en ze zijn zelfverzekerder. Ze kijken eerder naar voren en kunnen zich constructief ten opzichte van het leven opstellen. Ze konden zich verhouden met hun bijzondere lot.

Vertaald 20 maart 2006

Annemieke de Vries

Iris Pinkepank